

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Analysenotat

UTVIKLINGEN I FORBRUKSGJELD

April 2023

Innhold

SAMMENDRAG	3
KAPITTEL 1 SAMLET FORBRUKSGJELD	4
1.1 Forbruksgjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak	4
1.2 Porteføljeoversikt.....	5
1.3 Porteføljeutvikling.....	5
KAPITTEL 2 FORBRUKSLÅNSMARKEDET I NORGE.....	11
2.1 Foretak som tilbyr forbrukslån i Norge	11
2.2 Finanstilsynets utvalgsundersøkelse.....	12
2.3 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis.....	17
KAPITTEL 3 FORBRUKSGJELD TIL INKASSO	18
3.1 Utviklingen i forbruksgjeld til inkasso	18
3.2 Sammenstilling av forbruksgjeld og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld	18
3.3 Forbruksgjeld til inkasso fordelt på nominelle rentesatsintervaller	20
3.4 Oppkjøpte krav tilknyttet forbruksgjeld.....	21
3.5 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder	21
3.6 Utleddsforretninger og andel av saker med intet til utlegg	23

Sammendrag

Tall fra Gjeldsregisteret AS per 31. mars 2023 viser en økning i samlet forbruksgjeld blant nordmenn det siste året, etter betydelig nedgang siden 2019. Det samlede utlånsvolumet var 153,5 mrd. kroner, som er 3,3 mrd. kroner (2,2 prosent) høyere enn ett år tidligere. Den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen økte med 2,5 mrd. kroner siste år, mens volumet av rentebærende gjeld kun økte svakt. Det har imidlertid vært en markert økning av rentebærende forbruksgjeld siden utgangen av juni 2022.

Nesten en fjerdedel av den rentebærende forbruksgjelden blant nordmenn ligger i foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån fra norske banker, og denne andelen har økt markert de siste årene.

Andelen låntakere registrert med flere enn fem kreditter i sitt navn har sunket ytterligere det siste året, til 5,0 prosent ved utgangen av mars 2023. Denne gruppen sto samtidig for 41 prosent av samlet benyttet kreditt, ned fra 44 prosent året før.

For foretakene som inngår i **Finanstilsynets utvalgsundersøkelse** av foretak som tilbyr forbrukslån i Norge, falt utlån til norske kunder med 2,1 prosent i 2022. Justert for salg av porteføljer av misligholdte lån var det en økning i utlånene på 2,6 prosent. Nedgang i utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen de siste årene. Tapene utgjorde 2,2 prosent av utlånsmassen i 2022, en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra året før. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,05 prosent i 2022.

Volumet av misligholdte forbrukslån har falt det siste året. Nedgangen var påvirket av salg av misligholdte lån samt lavere utlånsaktivitet. Andelen misligholdte forbrukslån er likevel fortsatt høy, og var 7,5 prosent for utlån i det norske markedet ved utgangen av 2022, for utvalget samlet.

Ved utgangen av 2022 hadde 18 **inkassoforetak** forbruksgjeld til inndrivelse. Disse hadde til sammen 635 700 inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld, som er en nedgang på 32 200 inkassosaker fra utgangen av 2021. Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld utgjorde 33,4 mrd. kroner, som er en nedgang fra 33,8 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2022. Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld inkludert renter) til inndrivelse i inkassoforetakene var ved utgangen av 2022 på 56,5 mrd. kroner, mot 55,0 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2022. Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld for den enkelte inkassosak ved utgangen av 2022 var på 88 800 kroner, mot 82 300 kroner ved utgangen av første halvår 2022.

Ved utgangen av 2022 hadde 76 prosent av inkassosakene tilknyttet forbruksgjeld vært til inndrivelse mer enn 18 måneder. Andelen var lavest for aldersgruppen 18-29 år med 55 prosent, mens aldersgruppen over 60 år hadde høyest andel med 82 prosent.

Kapittel 1 Samlet forbruksgjeld

1.1 Forbruksgjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak

Gjeldsinformasjonsforetakene¹ registrerer lån fra alle foretak som tilbyr forbrukslån i Norge. I tillegg registreres lån i finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer. For foretak som kjøper misligholdte lån, inngår hovedstol inkludert salærer samt påløpte renter og gebyrer i tallene som registreres. Gjeldsregistrene inneholder også utlån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet. Ellers inneholder gjeldsregistrene lån sikret med tredjepersonspant (pant som ikke tilhører skyldneren) og billån med salgspant som er eldre enn fem år. Samlet gjeld i statistikken fra gjeldsinformasjonsforetakene vil derfor være høyere enn tallene i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse for tilbydere av forbrukslån. Til sammen 163 foretak rapporterte til Gjeldsregisteret AS per 31. mars 2023, og utviklingen i samlet gjeld i dette registeret omtales nærmere under.²

Definisjoner

Gjeldsregistrene inneholder ulike typer lån. Lånene kan deles inn i tre underkategorier.

Rammekreditter

Består av kredittkortrammer og usikrede rammelån.

Nedbetalingslån

Nedbetalingslån kan igjen deles inn i to lånetyper; forbrukslån og annen usikret gjeld. Annen usikret gjeld er inkludert i gjeldsregistrene grunnet rapporteringsplikten av nedbetalingslån som er sikret hos tredjepart. Gjeldsregisteret AS definerer forbrukslån som nedbetalingslån med nominell rente større enn fem prosent, og annen usikret gjeld som nedbetalingslån med nominell rente mindre enn eller lik fem prosent.

Billån med salgspant eldre enn fem år skal defineres som usikrede lån og er rapporteringspliktige for foretakene. Etter Gjeldsregisterets vurdering er det stor variasjon i rentenivået tilknyttet billån, og det vil dermed ligge billån både som forbrukslån og som annen usikret gjeld i datagrunnlaget.

Betalingskort

Består av faktureringskort uten kredittgrense, der samlet saldo må betales ved forfall.

¹ Gjeldsregisteret AS, Norsk Gjeldsinformasjon AS og Experian Gjeldsregister AS hadde konsesjon som gjeldsinformasjonsforetak ved utgangen av mars 2023.

² Tallmaterialet er basert på ureviderte data fra Gjeldsregisteret AS. Rapporteringsfeil og ufullstendigheter kan forekomme. Flere av rammekredittene og nedbetalingslånene i Gjeldsregisteret har henholdsvis kredittgrense og opprinnelig lånebeløp lik null. Dette er lån tilknyttet finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer, der kjøpende finansieringsforetak som regel ikke kjenner til opprinnelig kredittgrense eller lånebeløp.

Øvrige definisjoner:

Rentebærende gjeld

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Ikke-rentebærende gjeld

Ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Benyttet kreditt

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende og ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Kreditteksponering

Benyttet kreditt for nedbetalingslån og betalingskort, samt det høyeste av enten kredittgrensen eller summen av rentebærende og ikke-rentebærende saldo for rammekreditter. Årsaken til sistnevnte er at sum saldo for enkelte rammekreditter overstiger kredittgrensen, slik at kreditteksponeringen ikke reflekteres i tilstrekkelig grad dersom kun kredittgrense benyttes. I tillegg er det flere tilfeller der kredittgrensen er satt til null.

1.2 Porteføljeoversikt

Per 31. mars 2023 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret på 153,5 mrd. kroner, se tabell 1.1. Majoriteten av porteføljen består av forbrukslån og rammekreditter (se boks med omtale av gjeldsregistrenes definisjoner av disse størrelsene), med et volum på henholdsvis 73,9 mrd. kroner og 69,0 mrd. kroner. Rundt 83 prosent av samlet benyttet kreditt per 31. mars var rentebærende. Det var totalt registrert i underkant av 7,1 millioner kreditter (kredittavtaler) fordelt på litt under 3,2 millioner låntakere.

Tabell 1.1 Nøkkeltall per 31. mars 2023

	Nedbetalingslån		Ramme- kreditter	Betalings- kort	Totalt
	Herav forbrukslån	Herav annen usikret gjeld			
Kreditteksponering, mill. kr	73 887	9 582	243 093	1 023	327 584
Benyttet kreditt, mill. kr	73 887	9 582	69 000	1 023	153 491
Rentebærende gjeld, mill. kr	73 887	9 582	44 637	34	128 138
Ikke-rentebærende gjeld, mill. kr	-	-	24 363	990	25 353
Antall kreditter	667 996	47 079	6 274 825	102 785	7 092 685
Antall låntakere	379 731	43 416	3 092 481	97 692	3 171 717*

Note: *Summen av antall låntakere per type gjeld er høyere da én låntaker kan ha flere typer gjeld.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

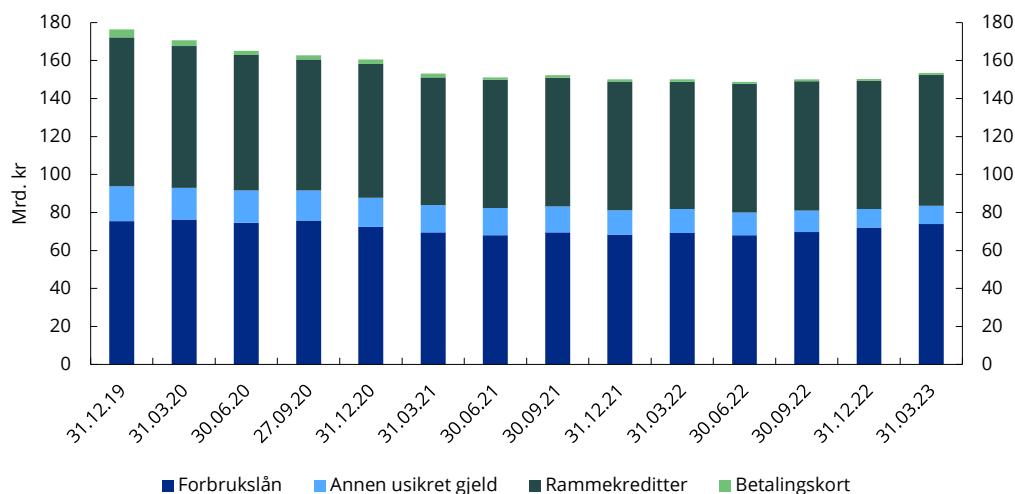
1.3 Porteføljeutvikling

Benyttet kreditt

Etter flere år med nedgang i samlet forbruksgjeld blant nordmenn, viser tall fra Gjeldsregisteret at nedgangen har snudd det siste året, se figur 1.1. Ved utgangen av første kvartal 2023 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret 3,3 mrd. kroner (2,2 prosent) høyere enn ett år tidligere. Den samlede økningen skyldes hovedsakelig at volumet av forbrukslån i denne perioden har økt med om lag 9 prosent når det korrigeres for

en tidligere feilrapportering³ (ukorrigerede tall viser en økning på 4,6 mrd. kroner, tilsvarende 6,6 prosent). Volumet av rammekreditter økte med 2,1 mrd. kroner (3,2 prosent), mens annen usikret gjeld ble redusert med 3,0 mrd. kroner (23,8 prosent). Betalingskort har også hatt en stor prosentvis reduksjon i benyttet kreditt (29,9 prosent) det siste året. Denne gjeldstypen utgjør en svært begrenset andel av usikret gjeld registrert i Gjeldsregisteret (0,7 prosent per 31. mars 2023), og beløpsmessig var nedgangen siste år 0,4 mrd. kroner.

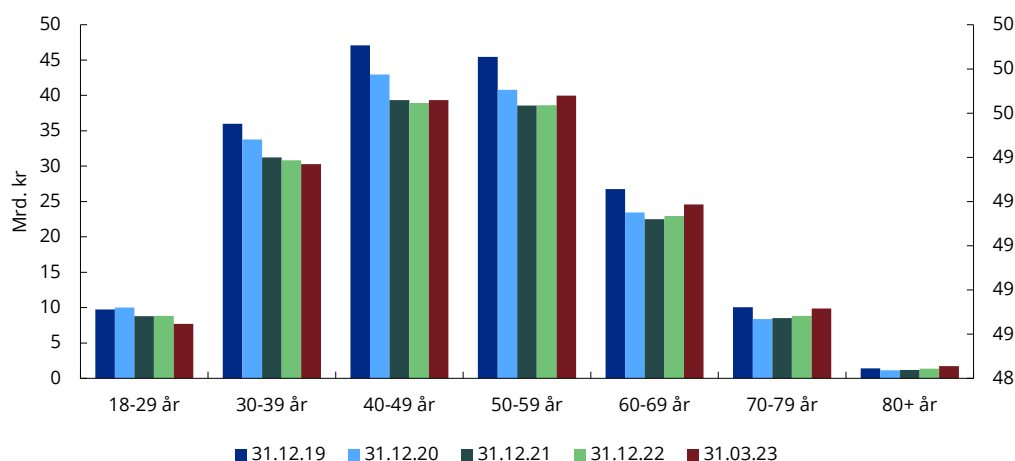
Figur 1.1 Benyttet kreditt per type gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Siden utgangen av 2019 har det vært en nedgang i benyttet kreditt i de fleste aldersgrupper, særlig i aldersgruppene mellom 18 og 60 år, se figur 1.2. I 2022 og starten av 2023 har nedgangen fortsatt for aldersgruppene under 40 år, mens benyttet kreditt har økt i aldersgruppene fra 40 år og over.

Figur 1.2 Benyttet kreditt fordelt på aldersgrupper

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

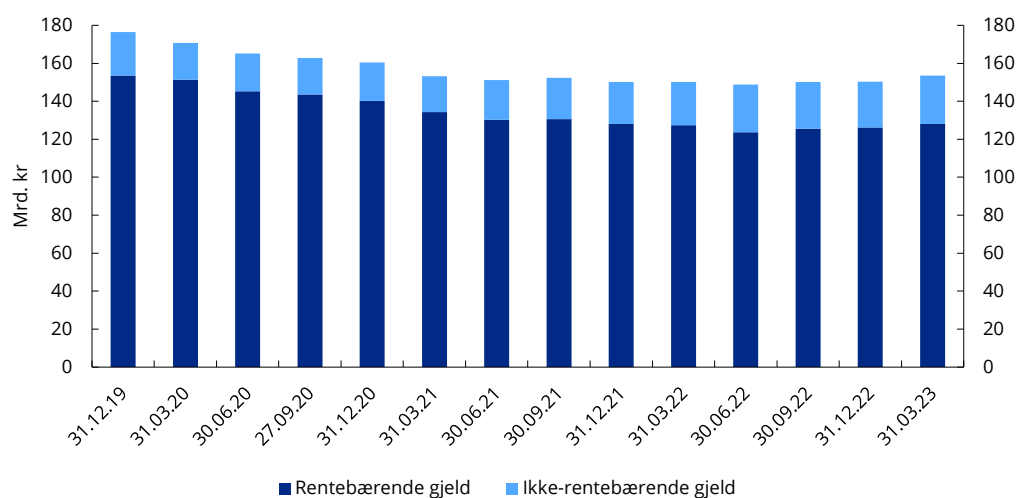
³ Et foretak rapporterte for høyt volum av forbrukslån frem til mai 2022. Samlet økning i benyttet kreditt for alle gjeldstyper fra utgangen av mars 2022 til utgangen av mars 2023 var om lag 3,2 prosent når det korrigeres for denne feilrapporteringen. Feilrapporteringen vil også ha noe innvirkning på enkelte andre størrelser, noe det ikke er korrigert for i denne rapporten.

Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen var 2,5 mrd. kroner (10,9 prosent) høyere ved utgangen av mars 2023 enn ett år tidligere. Dette skyldes hovedsakelig høyere bruk av kredittkort (rammekreditter) i perioden.

Det økte volumet av forbrukslån medførte en økning i den rentebærende delen av gjeldsmassen siste år, men økningen ble motvirket av at rentebærende gjeld gikk ned for de øvrige gjeldstypene. Totalt var rentebærende gjeld 0,8 mrd. kroner (0,6 prosent) høyere ved utgangen av mars 2023 enn ett år før. Annen usikret gjeld sto for majoriteten av nedgangen for de øvrige gjeldstypene. Den rentebærende gjeldsmassen gikk ned fra utgangen av mars til utgangen av juni 2022, men økte deretter hvert kvartal fram til utgangen av mars 2023, se figur 1.3.

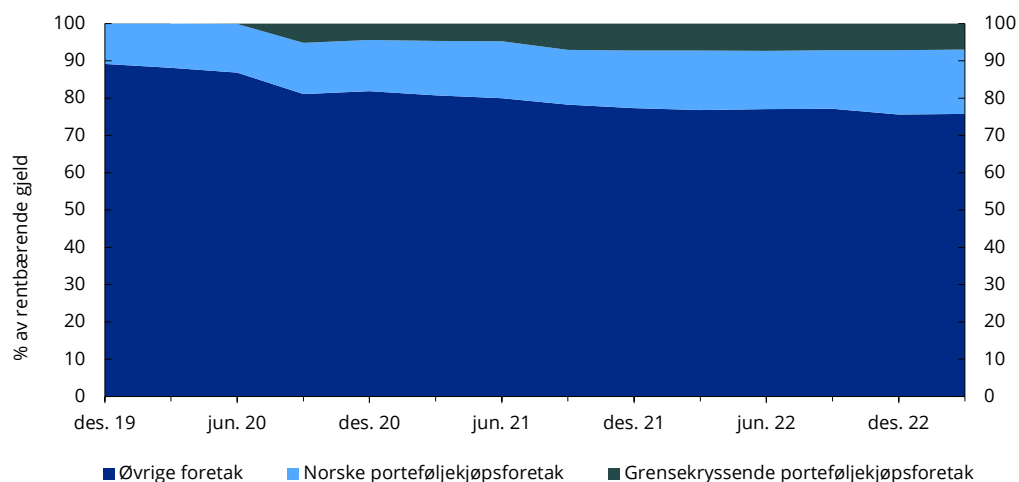
Figur 1.3 Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Flere norske banker har de siste årene solgt porteføljer av misligholdte lån til foretak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive misligholdt forbruksgjeld. Samtidig som total rentebærende forbruksgjeld har blitt betydelig redusert siden utgangen av 2019, har det vært en markert vridning i fordelingen av volumet mot foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, se figur 1.4. Ved utgangen av mars 2023 lå 24,2 prosent av den rentebærende gjelden i norske og grensekryssende foretak som kjøper misligholdte utlånsporteføljer, opp 1,1 prosentpoeng sammenliknet med ett år før, og opp 13,4 prosentpoeng sammenliknet med utgangen av 2019.

Figur 1.4 Fordeling av rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

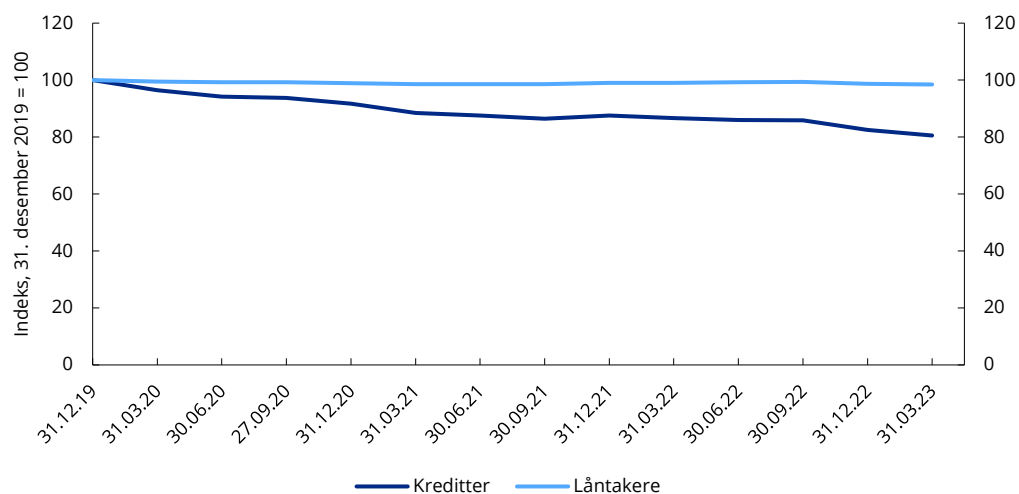
Antall kreditter og låntakere

Siden utgangen av 2019 har det vært en markert nedgang i antall kreditter i Gjeldsregisteret, se figur 1.5. Fra utgangen av mars 2022 til utgangen av mars 2023 ble antallet kreditter redusert med 535 000 (7,0 prosent).

Størstedelen av den samlede reduksjonen i antall kreditter siden mars i fjor var relatert til rammekreditter, med en nedgang på 507 000 (7,5 prosent). Antall forbrukslån har i samme periode økt med 29 000 (4,5 prosent). Antall kreditter for lånetypene annen usikret gjeld og betalingskort har det siste året sunket med henholdsvis 4 000 (8,1 prosent) og 53 000 (34,0 prosent).

Antall låntakere registrert i Gjeldsregisteret var rundt 20 000 (0,6 prosent) lavere den 31. mars 2023 enn ett år før. Siden utgangen av 2019 har antall låntakere ligget relativt stabilt i nærheten av 3,2 millioner.

Figur 1.5 Antall kreditter og låntakere

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Majoriteten (85 prosent) av låntakerne i Gjeldsregisteret sto registrert med tre eller færre usikrede kreditter per 31. mars 2023, se tabell 1.2. Litt under halvparten (45 prosent) av låntakerne sto registrert med kun én usikret kreditt. Sammenliknet med ett år før har det vært en økning i antall låntakere som står registrert med én kreditt, og en nedgang i antall låntakere med to eller flere kreditter.

Det siste året har gjennomsnittlig benyttet kreditt per låntaker økt i samtlige av de oppgitte intervallene for antall kreditter i tabell 1.2. Utover økningen i det samlede gjeldsnivået i perioden, må utviklingen ses i sammenheng med en forskyving blant låntakerne i retning av færre kredittrammer, og at de avviklede kredittene kan ha vært av mindre saldstørrelse.

Ved utgangen av mars 2023 hadde 5,0 prosent av låntakerne flere enn fem usikrede kreditter, ned fra 6,0 prosent ett år tidligere. Denne gruppen sto for 40,5 prosent av samlet benyttet kreditt, som er 3,6 prosentpoeng lavere enn året før. Majoriteten av disse låntakerne hadde 10 eller færre usikrede kreditter. Låntakere som hadde fra 6 til 10 usikrede kreditter utgjorde 4,2 prosent av samlet antall låntakere per 31. mars 2023 og hadde 37,5 mrd. kroner i benyttet kreditt, se figur 1.6. Dette tilsvarer litt under en fjerdedel av samlet benyttet kreditt.

Antall låntakere med et svært høyt antall usikrede kreditter reduseres stadig. Ved utgangen av første kvartal 2023 hadde litt over 2 600 låntakere flere enn 20 kreditter registrert i sitt navn, ned fra i overkant av 3 300 ett år før.

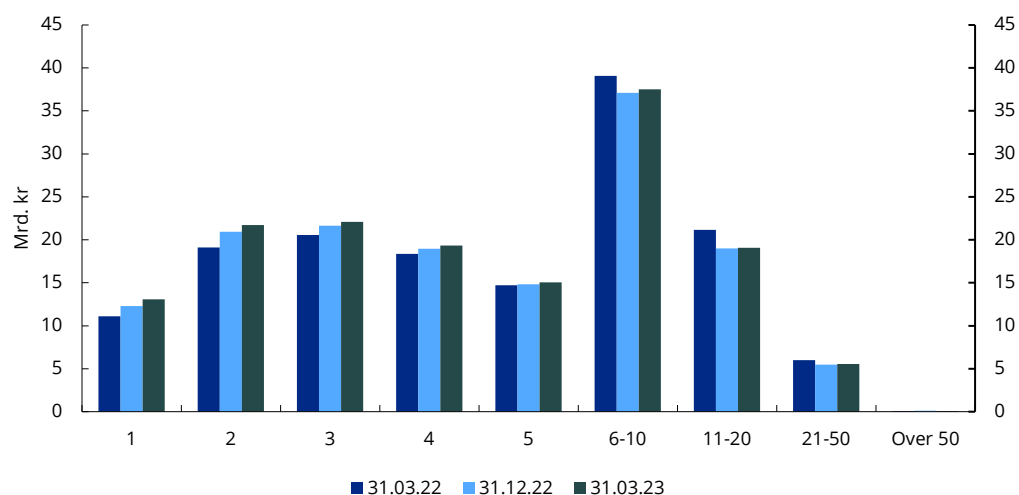
Tabell 1.2 Antall låntakere, gjennomsnittlig benyttet kreditt og andel av benyttet kreditt, fordelt på antall kreditter

Antall kreditter	Antall låntakere			Gjennomsnittlig benyttet kreditt per låntaker			Andel av benyttet kreditt (prosent)		
	31.03.22	31.12.22	31.03.23	31.03.22	31.12.22	31.03.23	31.03.22	31.12.22	31.03.23
1	1 321 545	1 395 349	1 435 544	8 396	8 797	9 103	7,4	8,2	8,5
2	830 895	827 980	820 836	22 980	25 280	26 468	12,7	13,9	14,2
3	466 153	443 341	427 625	44 146	48 799	51 670	13,7	14,4	14,4
4	248 665	228 663	217 491	73 890	82 988	88 969	12,2	12,6	12,6
5	132 455	118 610	112 341	111 106	124 969	134 111	9,8	9,9	9,8
6-10	162 611	141 861	134 409	240 364	261 631	278 977	26,0	24,7	24,4
11-20	25 914	21 984	20 838	816 794	864 539	914 571	14,1	12,6	12,4
21-50	3 312	2 864	2 614	1 807 494	1 917 610	2 119 956	4,0	3,7	3,6
Over 50	24	21	19	3 283 151	4 428 315	4 734 016	0,1	0,1	0,1

Note: Alle beløp i hele kroner.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 1.6 Benyttet kreditt fordelt på antall kreditter

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Gjennomsnittlig rente

Gjennomsnittlig nominell rente for rammekreditter var 19,6 prosent per 31. mars 2023, som er marginalt lavere enn ett år tidligere. For forbrukslån har gjennomsnittlig nominell rente økt marginalt det siste året, til 14,3 prosent ved utgangen av første kvartal 2023. For annen usikret gjeld var gjennomsnittlig nominell rente 1,1 prosent ved utgangen av mars 2023, ned 0,3 prosentpoeng fra samme tid året før.

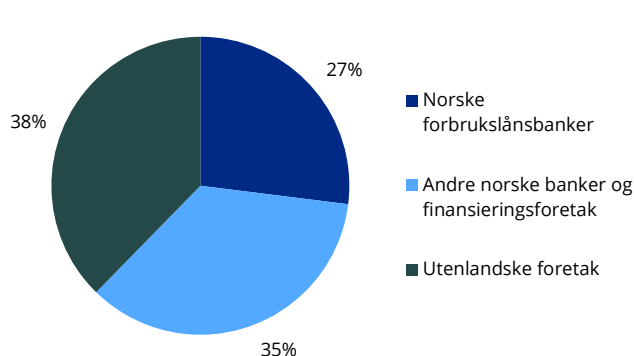
Kapittel 2 Forbrukslånsmarkedet i Norge

2.1 Foretak som tilbyr forbrukslån i Norge

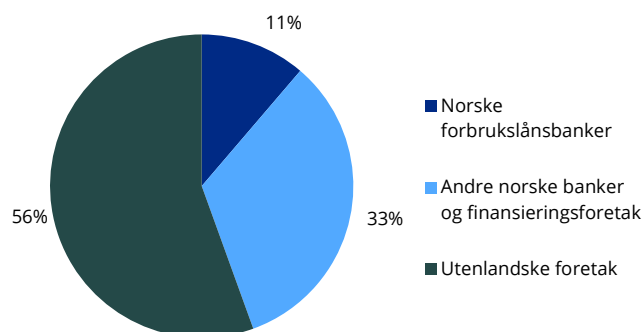
Forbrukslån i det norske markedet tilbys i hovedsak av norske banker og finansieringsforetak samt filialer av utenlandske foretak. I tillegg tilbyr enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet forbrukslån til norske kunder. Forbrukslån omfatter kredittkortlån og andre lån uten sikkerhet til personkunder.

Utenlandske filialer og foretak som utsteder forbrukslån gjennom grensekryssende virksomhet i Norge, hadde en andel på om lag 56 prosent av det norske markedet ved utgangen av 2022. Denne andelen har økt kraftig siden utgangen av 2021, se figur 2.1 og 2.2. Hovedårsaken til økningen i andelen for utenlandske foretak er at Bank Norwegian ble utenlandsk filial av svenske Nordax Bank AB 30. november 2022. Andelen for norske forbrukslånsbanker falt av samme årsak, til 11 prosent ved utgangen av 2022. Andre norske banker og finansieringsforetak som tilbyr forbrukslån, hadde en andel på 33 prosent av markedet. *Foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, inngår ikke i dette tallgrunnlaget.*

Figur 2.1 Fordeling av forbrukslån 31.12.2021

Figur 2.2 Fordeling av forbrukslån 31.12.2022

Kilde: Finanstilsynet

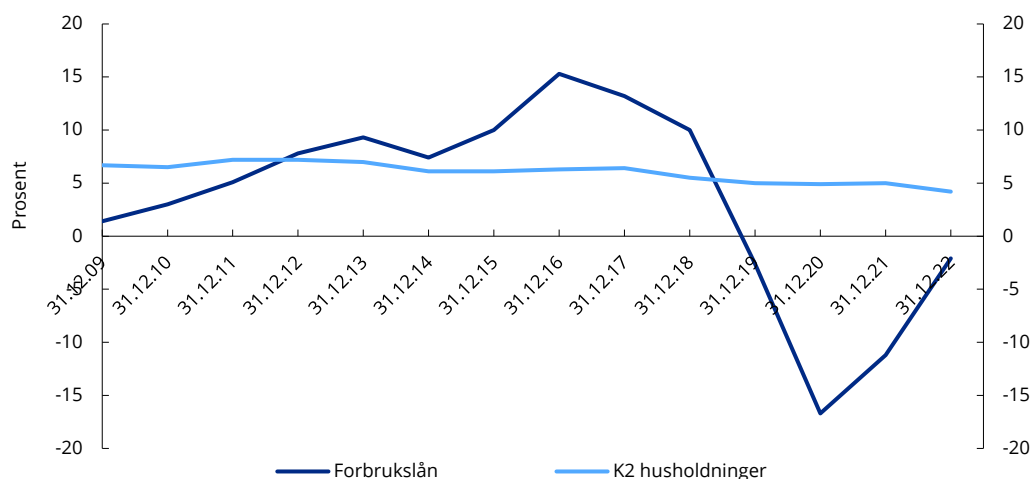
2.2 Finanstilsynets utvalgsundersøkelse

Finanstilsynet gjennomfører hvert kvartal en kartlegging av forbrukslånsmarkedet⁴ basert på rapportering fra et utvalg foretak som tilbyr forbrukslån i det norske markedet. Ved utgangen av 2022 omfattet undersøkelsen 30 foretak. Både norske foretak og utenlandske filialer med forbrukslån som hovedvirksomhet inngår i utvalget. I tillegg inngår enkelte banker og finansieringsforetak hvor forbrukslån utgjør en mindre andel av de totale utlånene. Utvalget dekker nær 90 prosent av markedet for foretak som yter forbrukslån i Norge.

Redusert utlånsvolum

For foretakene som inngår i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse⁵, falt volumet av forbrukslån til norske kunder fra 82,3 mrd. kroner ved utgangen av 2021 til 80,6 mrd. kroner ved utgangen 2022, en nedgang på 2,1 prosent, se figur 2.3 og 2.4. Justert for salg av porteføljer av misligholdte lån var det en økning i utlånene på 2,6 prosent.

Figur 2.3 Tolv månedersvekst i det norske forbrukslånsmarkedet og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

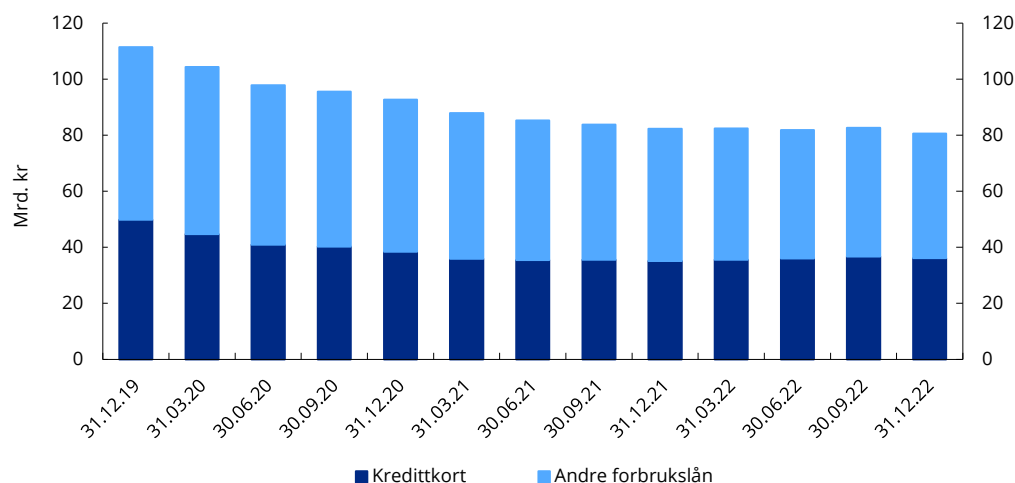

Kilder: Finanstilsynet og Statistisk sentralbyrå (K2)

⁴ Kartleggingen omfatter ikke forbrukslån som ligger i finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte lån. Utenlandske foretak som tilbyr forbrukslån gjennom grensekryssende virksomhet, inngår ikke i utvalgsundersøkelsen.

⁵ Undersøkelsen omfattet følgende foretak per 31.12.2022: Avida Finans, Bank Norwegian, Danske Bank, DNB, Eika Kredittbank, Ekspress Bank, Enter Card, Handelsbanken, Ikano Bank, Instabank, Komplet Bank, Lea Bank, Mybank, Nordea Bank Norge, Nordea Finans Norge, Nordea Financial Partner Norway, Norgesgruppen Finans, Resurs Bank, Santander Consumer Bank, Sbanken, SEB Kort, Sparebank 1 Kreditt, Sparebank 1 SMN, Sparebanken Møre, Sparebanken Sør, Sparebanken Vest, Storebrand Bank, Svea Finans, TF Bank Norge og Thorn Norge Finans.

Figur 2.4 Kredittkortlån og andre forbrukslån. Utviklingen i utlånsvolum

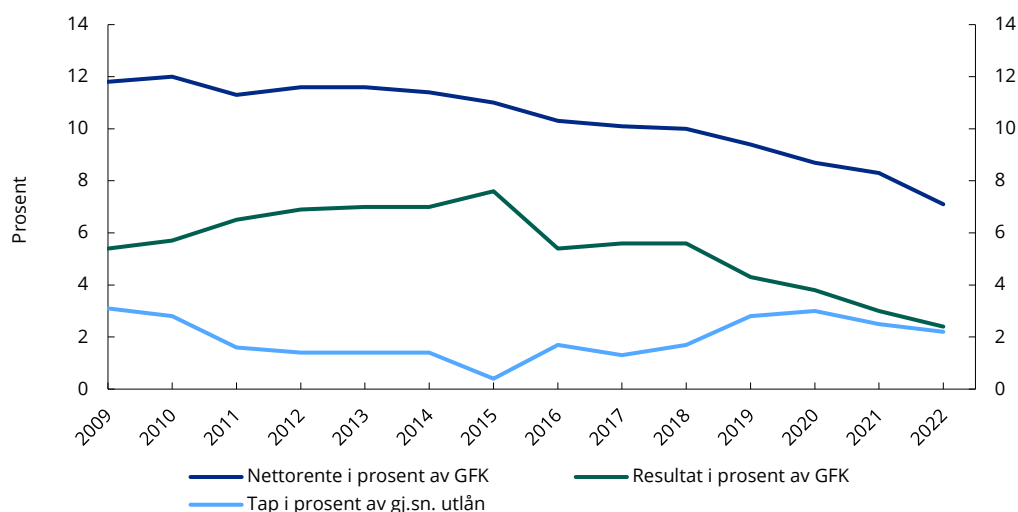

Kilde: Finanstilsynet

Redusert lønnsomhet

Nedgangen i utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen de siste årene, se figur 2.5. De bokførte tapene falt i 2022 og utgjorde 2,2 prosent, en nedgang på 0,3 prosentpoeng fra året før. For norske forbrukslånsbanker⁶ utgjorde tapene 3,0 prosent, som er 1,2 prosentpoeng lavere enn i 2021. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,05 prosent av utlånsmassen i 2022, som var nær uendret fra året før.

Figur 2.5 Resultatutvikling forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

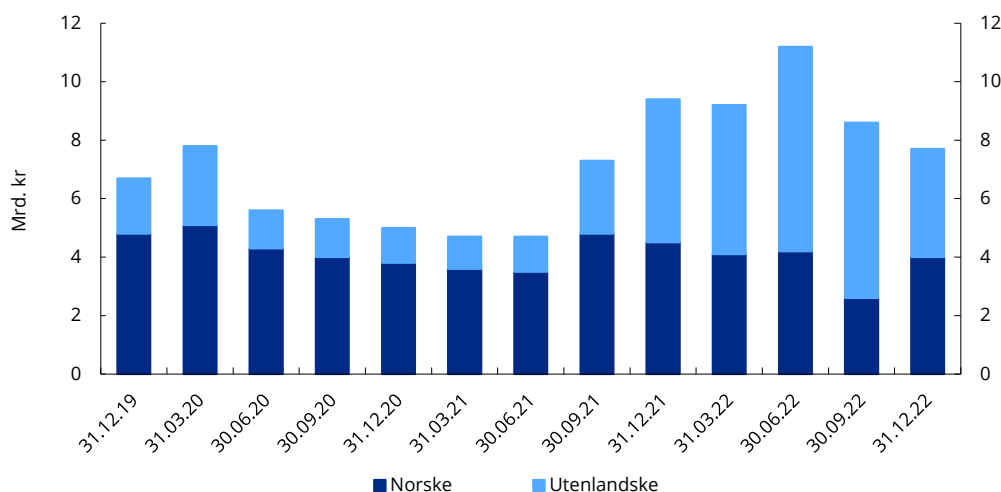
⁶ Norske juridiske enheter hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder. Ved utgangen av 2022 besto gruppen av Eika Kredittbank, Instabank, Komplett Bank og Lea bank (tidligere Brabank).

Økt salg av misligholdte forbrukslån

Mange av foretakene som tilbyr forbrukslån selger porteføljer med misligholdte lån til finansieringsforetak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive denne gjelden. Disse porteføljekjøpsforetakene inngår vanligvis i konsern med inkassoforetak, og har en lang horisont på inndrivningsprosessen. Utlånsporteføljene selges til lavere pris enn pålydende verdi, og de oppkjøpte kravene vil normalt øke utover hovedstolen fordi det påløper høye renter i tillegg til gebyrer og salærer.

Etter en gradvis nedgang i solgte porteføljer mot slutten av 2020 og begynnelsen av 2021, økte salget i siste halvdel av 2021 og har ligget på et forholdsvis høyt nivå det siste året, se figur 2.6. Foretakene i utvalget solgte porteføljer til en pålydende verdi av 7,7 mrd. kroner i 2022. Av dette var 4,0 mrd. kroner utlån i Norge. Salg av porteføljer har ført til at en betydelig andel av volumet av forbrukslån nå ligger i foretak som kjøper misligholdte lån, se omtale av porteføljekjøpsforetak i del 1. I tillegg har flere av de tidligere forbrukslånsbankene i større grad satset på markedet for omstartslån⁷ (lån med pant i bolig).

Figur 2.6 Solgte porteføljer av misligholdte forbrukslån siste 12 måneder

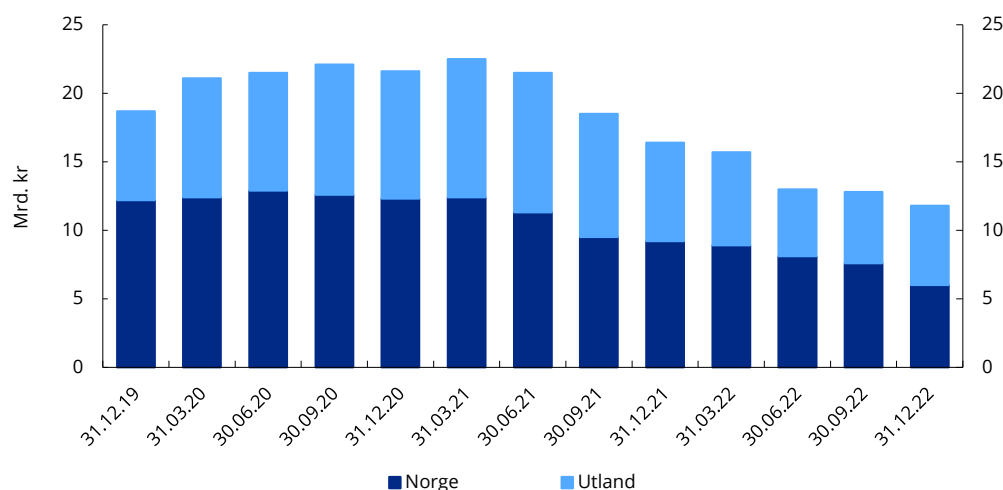
Kilde: Finanstilsynet

⁷ Lån som benyttes for å samle flere lån og refinansiere lån med høy rente. Målgruppen er ofte låntakere med økonomiske utfordringer, betalingsanmerkninger e.l. Det nye lånet får lavere rente enn de tidligere lånene, men renten er vanligvis betydelig høyere enn ordinære lån med pant i bolig.

Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån

Samlet volum av misligholdte lån for foretakene i utvalget ble redusert med 4,6 mrd. kroner i 2022 og utgjorde 11,8 mrd. kroner ved utgangen av året, se figur 2.7. Av dette utgjorde misligholdt volum i det norske markedet 6,0 mrd. kroner, en nedgang på 3,2 mrd. kroner fra utgangen av 2021. Nedgangen er påvirket av salg av porteføljer av misligholdte lån og lavere utlånsaktivitet.

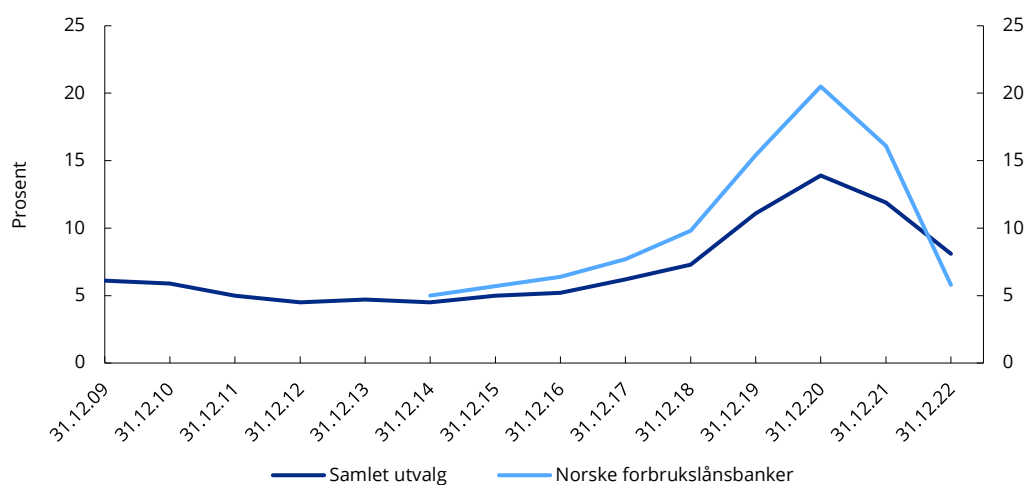
Figur 2.7 Misligholdte forbrukslån (over 90 dager)

Kilde: Finanstilsynet

Salg av misligholdte porteføljer har også bidratt til en nedgang i andelen misligholdte lån i foretakene samlet det siste året, se figur 2.8. Andelen er likevel fortsatt høy og utgjorde 8,1 prosent ved utgangen av 2022 for utvalget samlet og 5,8 prosent for norske forbrukslånsbanker spesielt. Den sterke nedgangen for norske forbrukslånsbanker skyldes at Bank Norwegian ble filial av Nordax Bank i 2022. Mislighold over 90 dager for samtlige norske bankers totale utlån var 0,4 prosent ved utgangen av 2022, uendret fra året før.

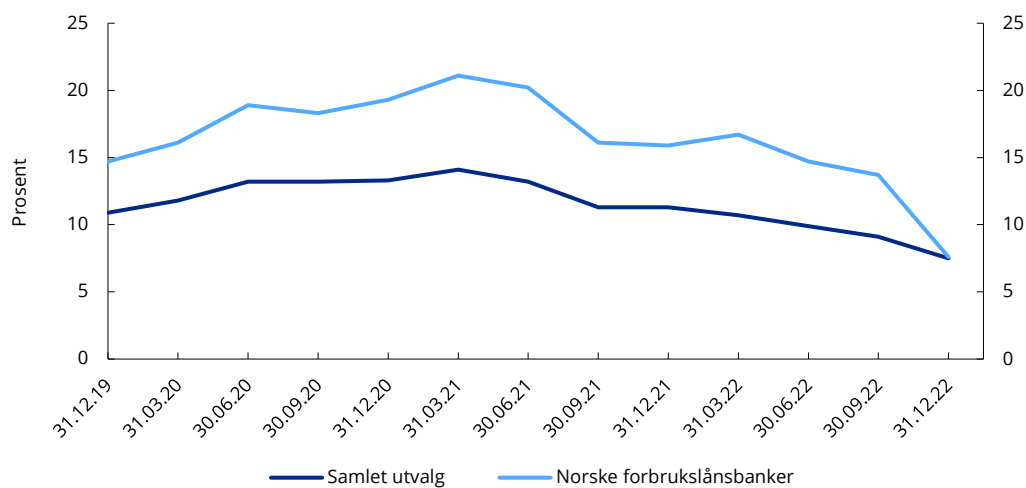
Figur 2.8 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån (inkl. utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

Ser man kun på utlån i det norske markedet, har også andelen misligholdte lån gått gradvis ned de siste kvartalene, se figur 2.9. For utvalget samlet var misligholdsandelen 7,5 prosent ved utgangen av 2022, mot 11,3 prosent ett år tidligere. Norske forbrukslånsbankers misligholdsandel for utlån i Norge var 7,6 prosent, ned fra 15,9 prosent ved utgangen av 2021.

Figur 2.9 Kvartalsvis utvikling i mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån i Norge

Kilde: Finanstilsynet

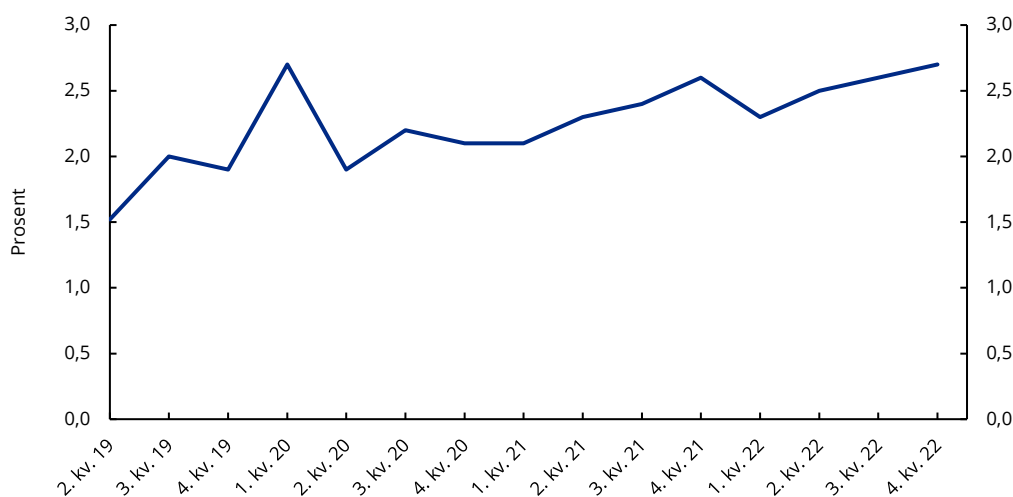
2.3 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis

Utlånsforskriften gir foretak som yter forbrukslån adgang til å fravike forskriftens krav for inntil 5 prosent av verdien av alle nye lån hvert kvartal (fleksibilitetskvote). Finanstilsynet innhenter kvartalsvis rapportering om etterlevelsen av kravene i forskriften fra foretakene i utvalget, samt fra enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet i det norske markedet.

Andelen forbrukslån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften, har over tid ligget mellom 2 og 3 prosent av innvilgede forbrukslån, se figur 2.10. I fjerde kvartal 2022 var avviksandelen 2,7 prosent, marginalt høyere enn i forrige kvartal. Tre foretak lå tett opp mot grensen med avviksprosent på mellom 4,5 og 5 prosent. Som i de foregående kvartalene var det kravet til betjeningsevne som det i størst grad ble avveket fra i fjerde kvartal 2022.

En rapport om foretakenes bruk av fleksibilitetskvotene⁸ publiseres på Finanstilsynets nettsted. Foretakenes etterlevelse av utlånsforskriften følges også opp i forbindelse med stedlige tilsyn.

Figur 2.10 Andel utlån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften

Kilde: Finanstilsynet

Finansdepartementet vedtok i desember 2022 enkelte endringer i utlånsforskriften⁹, gjeldende fra og med 2023. Forskriftens virkeområde utvides til også å omfatte utlån med annen pant enn eiendom. Finansforetakene skal senest ha tilpasset seg forskriftens regler for utlån med pant i andre eiendeler enn bolig innen 1. juli 2023. Fleksibilitetskvoten på 5 prosent for forbrukslån videreføres i revidert utlånsforskrift.

⁸ <https://www.finanstilsynet.no/publikasjoner-og-analyser/etterlevelse-av-utlansforskriftene/>

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/utlansforskriften/id2950571/>

Kapittel 3 Forbruksgjeld til inkasso

3.1 Utviklingen i forbruksgjeld til inkasso

Datagrunnlaget bygger på inkassoforetakenes halvårlige rapportering til Finanstilsynet. Ved utgangen av 2022 hadde 18 inkassoforetak¹⁰ forbruksgjeld til inndrivelse, mot 20 ved utgangen av første halvår 2022. Forbruksgjeld er gjeld knyttet til kredittkort og gjeld som ikke er sikret med registrert panterett i formuesgode (usikret kreditt). Innrapporterte inkassosaker representerer ikke antall skyldnere, ettersom én skyldner kan ha flere inkassosaker.

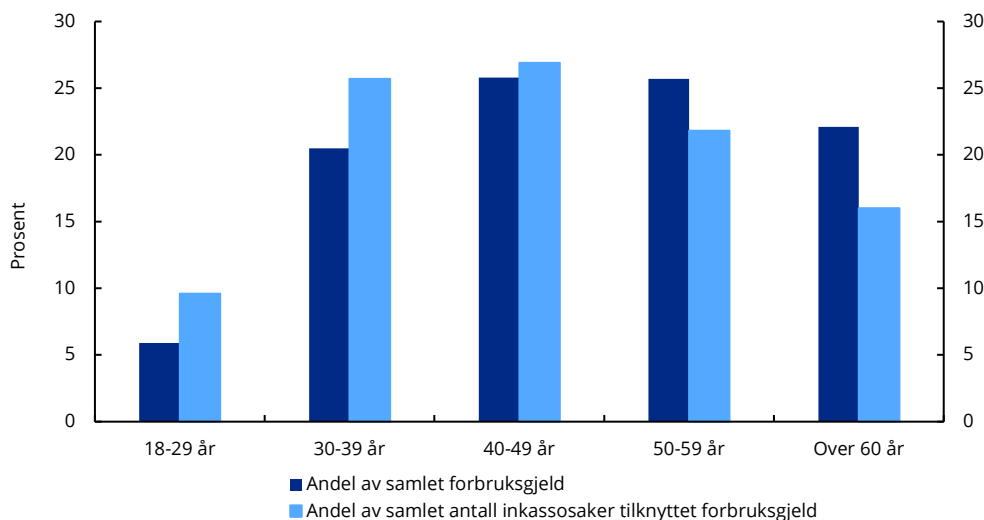
Det var 635 700 inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av 2022, en nedgang på 32 200 (4,8 prosent) fra utgangen av første halvår 2022. Sakene utgjorde 10,5 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetak i Norge ved utgangen av 2022.

Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) tilknyttet forbruksgjeld var på 33,4 mrd. kroner ved utgangen av 2022, mot 33,8 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2022. Samlet misligholdt hovedstol til inndrivelse hos alle inkassoforetakene ved utgangen av 2022 var på 70,2 mrd. kroner, som innebærer at misligholdt hovedstol tilknyttet forbruksgjeld utgjorde 47,6 prosent. Tilsvarende forholdstall ved utgangen av første halvår 2022 var på 48,6 prosent.

3.2 Sammenstilling av forbruksgjeld og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld

En sammenstilling av lån og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld per 31.12.2022 viser at aldersgruppene 18–29 år, 30–39 år og 40–49 år har en større andel av inkassosakene enn av forbruksgjelden, mens aldersgruppene 50–59 år og over 60 år har en lavere andel av inkassosakene enn av forbruksgjelden, se figur 3.1.

Figur 3.1 Lån og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld per 31.12.2022, fordelt på aldersgrupper

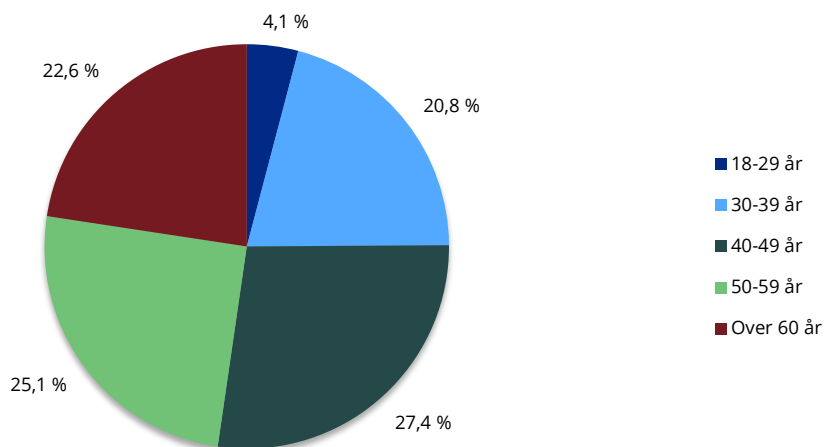

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

¹⁰ Foretakene er Alektum AS, Aragorn Finans AS, Axactor Norway AS, Collectio AS, Gothia AS, Inkassotjenester AS, Intrum AS, Intrum Obligations AS, Kreditor AS, Kreditorforeningen SA, Lowell Norge AS, Orkla Credit AS, PRA Group Norge AS, Ropo Capital Norway AS, Sergel Norge AS, Svea Finans AS, Tet Innfordring AS og Zolva AS.

Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) ved utgangen av 2022 var til sammen på 56,5 mrd. kroner, hvorav påløpte renter utgjorde 23,1 mrd. kroner. Fordeling av misligholdt forbruksgjeld på aldersgrupper viser at aldersgruppene 40–49 år og 50–59 år står for over halvparten av misligholdt forbruksgjeld, se figur 3.2.

Figur 3.2 Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per 31.12.2022, fordelt på aldersgrupper

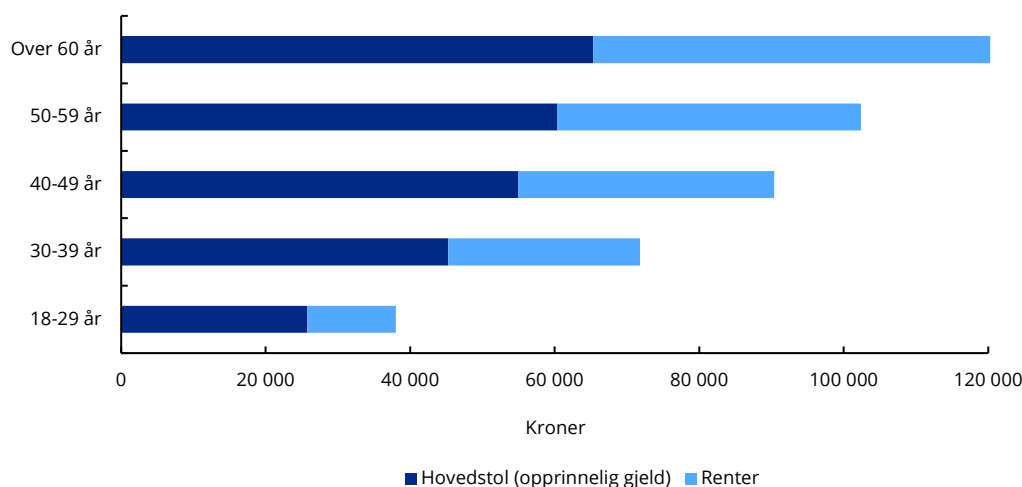

Kilde: Finanstilsynet

Ved utgangen av 2022 hadde 76 prosent av inkassosakene tilknyttet forbruksgjeld vært til inndrivelse mer enn 18 måneder. Andelen av disse sakene var lavest for aldersgruppen 18–29 år med 55 prosent, mens aldersgruppen over 60 år hadde høyest andel med 82 prosent. Det synes dermed å være vanskeligere å få fullt innbetalt forbruksgjeld, og dermed avsluttet inkassosaker, for låntakere i gruppen over 60 år sammenlignet med yngre aldersgrupper.

Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) for den enkelte inkassosak ved utgangen av 2022 var på 88 800 kroner, mot 82 300 kroner ved utgangen av første halvår 2022. Aldersgruppen 18–29 år har lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak, med 38 000 kroner, mens aldersgruppen over 60 år har høyest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak med 125 600 kroner. Ved utgangen av første halvår 2022 var det også den yngste aldersgruppen (18–29 år) som hadde lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak, da med 29 200 kroner. Aldersgruppen over 60 år hadde ved utgangen av første halvår 2022 også høyest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak og da med 111 000 kroner. Andelen av renter i forhold til samlet gjeld er høyest for aldersgruppen over 60 år og lavest for aldersgruppen 18–29 år, se figur 3.3. Dette kan blant annet ha sammenheng med hvor lenge gjelden har vært misligholdt.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per inkassosak per 31.12.2022, fordelt på aldersgrupper

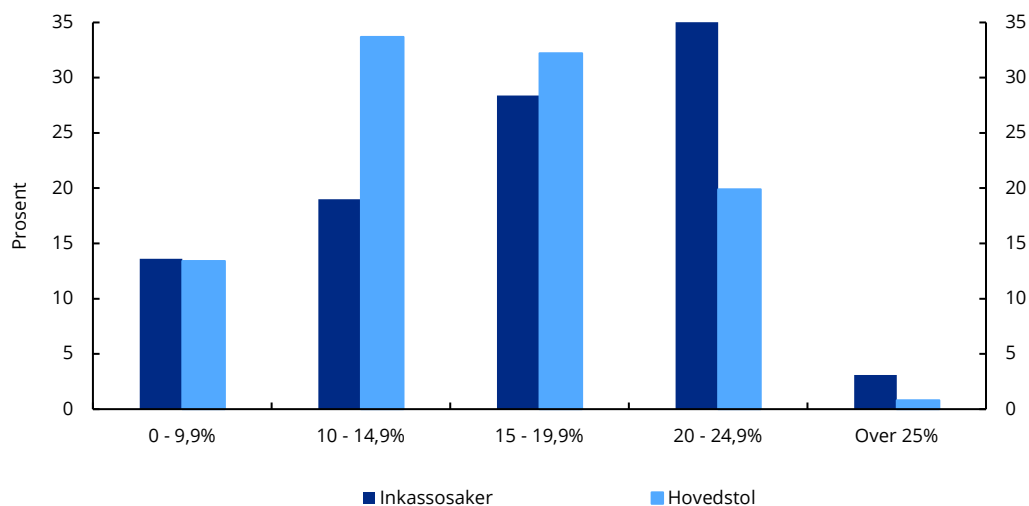

Kilde: Finanstilsynet

3.3 Forbruksgjeld til inkasso fordelt på nominelle rentesatsintervaller

Inkassosakenes hovedstol tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av 2022 fordelt på ulike intervaller for gjeldens nominelle rentesats, viser at andelen inkassosaker er høyest innenfor rentesatsintervallet 20–24,9 prosent, mens andelen hovedstol er høyest innenfor rentesatsintervallet 10–14,9 prosent, se figur 3.4. Gjennomsnittlig hovedstol per inkassosak er høyest innenfor rentesatsintervallet 10–14,9 prosent med 93 300 kroner, og lavest innenfor rentesatsintervallet over 25 prosent med 13 200 kroner.

Figur 3.4 Andel inkassosaker og hovedstol tilknyttet forbruksgjeld per 31.12.2022, fordelt på kategorier av nominelle rentesatsintervaller

Kilde: Finanstilsynet

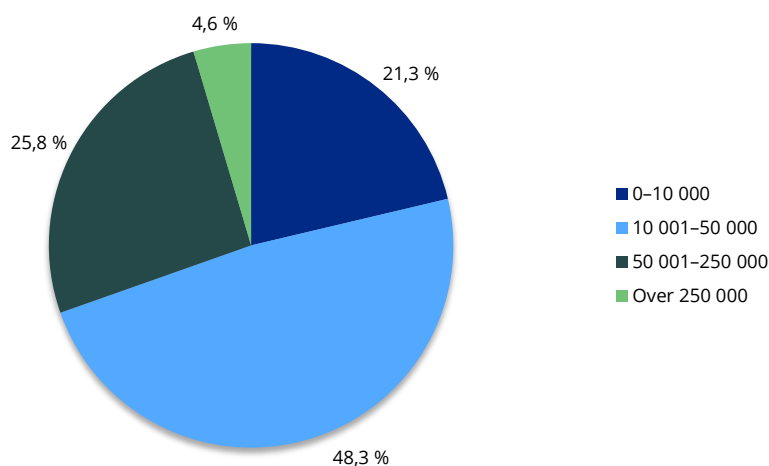
3.4 Oppkjøpte krav tilknyttet forbruksgjeld

Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte forbrukslån, overlater inndrivelsen til inkassoforetak. Innrapporterte tall viser at 338 700 av kravene tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av 2022 var kjøpt opp. Dette utgjør 53,3 prosent av kravene. De kjøpte kravene representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 17,5 mrd. kroner, som er 52,4 prosent av samlet misligholdt hovedstol tilknyttet forbruksgjeld til inndrivelse hos inkassoforetakene ved utgangen av 2022. Tallene viser en oppgang fra utgangen av første halvår 2022 da antall oppkjøpte krav var 307 200, som representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 15,3 milliarder kroner. Økningen fra 15,3 til 17,5 mrd. kroner tilsvarer 14,4 prosent.

3.5 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder

En fordeling av inkassosakene tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av 2022 etter hovedstolens størrelse (opprinnelig gjeld), viser at nærmere halvparten av kravene er i kategorien med hovedstol mellom 10 001–50 000 kroner, se figur 3.5.

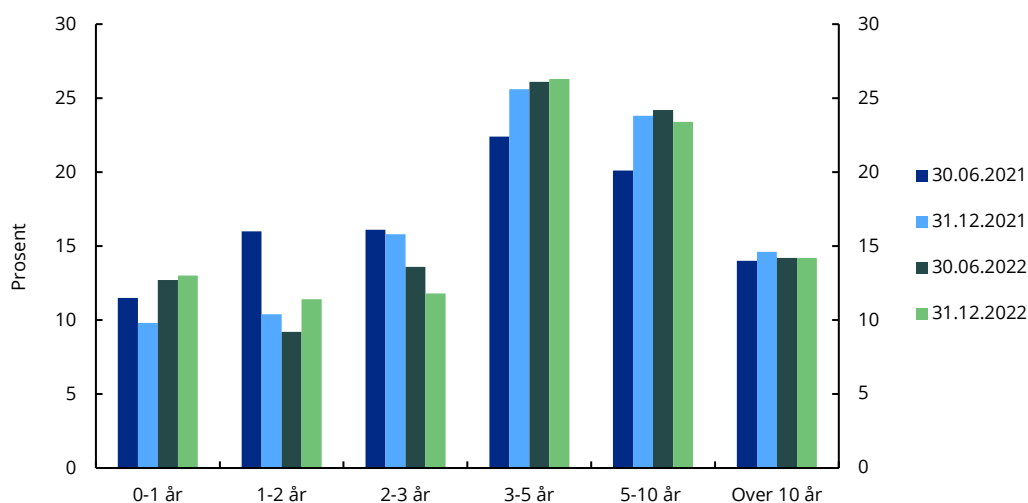
Figur 3.5 Fordeling av inkassosakenes hovedstol tilknyttet forbruksgjeld per 31.12.2022

Kilde: Finanstilsynet

Misligholdt forbruksgjeld tatt opp mindre enn ett år (mellom 0–1 år) før inkassoforetak starter inndrivelse, viser en økning fra utgangen av første halvår 2022 til utgangen av 2022. Forbruksgjeld som ved utgangen av 2022 har vært til inndrivelse mellom ett og to år, viser også økning sammenlignet med utgangen av første halvår 2022, mens forbruksgjeld som per 31.12.2022 har vært til inndrivelse mellom to og tre år, var lavere enn ved utgangen av første halvår 2022, se figur 3.6. Inkassosaker tilknyttet misligholdt forbruksgjeld som har vært til inndrivelse mellom null og to år ved utgangen av 2022 på 24,4 prosent. Tilsvarende tall var til sammenligning ved utgangen av 2020 og 2021 på henholdsvis 29,2 og 20,2 prosent.

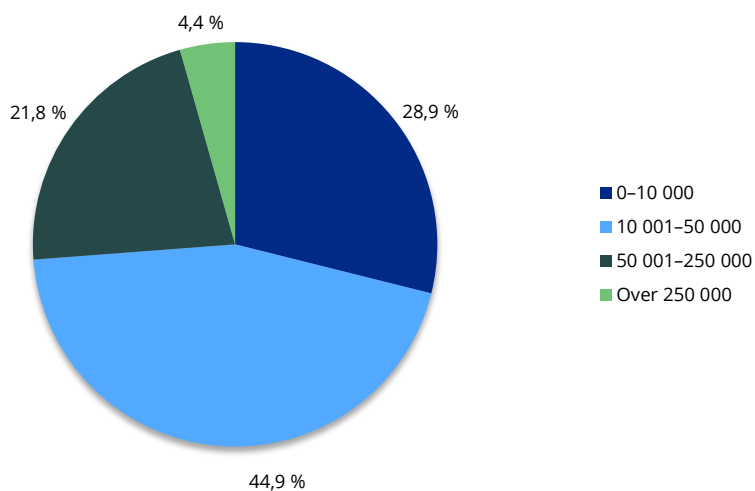
Figur 3.6 Hovedstolens (opprinnelig gjeld) alder tilknyttet forbruksgjeld

Kilde: Finanstilsynet

Ved utgangen av 2022 var det 166 700 inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld med samlet hovedstol (opprinnelig gjeld) på 8,5 mrd. kroner, som har vært til inndrivelse i inntil tre år, uten at det har vært foretatt innbetaling. Andelen slike saker var 22,6 prosent av samlet antall inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av 2022. Den største andelen av disse sakene, med 44,9 prosent, er i kategorien med hovedstol mellom 10 001–50 000 kroner, se figur 3.7.

Figur 3.7 Inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld per 31.12.2022 som har vært til inndrivelse i inntil tre år regnet fra hovedstolens forfallstidspunkt, uten innbetaling

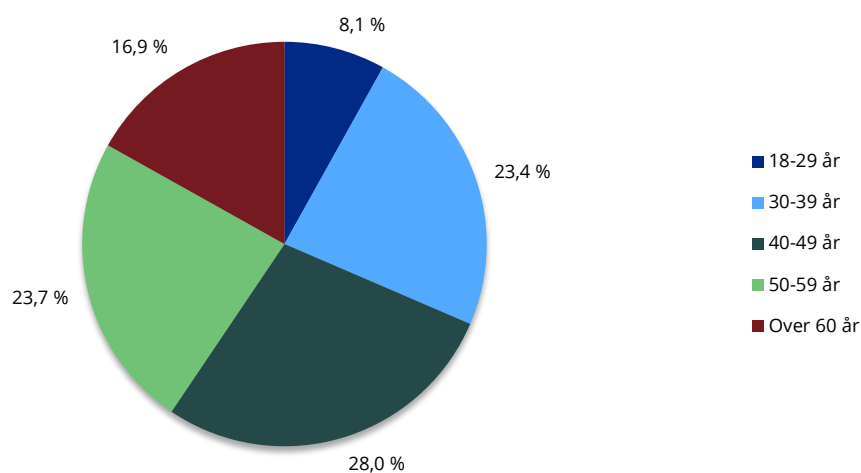
Kilde: Finanstilsynet

3.6 Utleggsforretninger og andel av saker med intet til utlegg

Inkassoforetakene har i løpet av siste 12 måneder sendt utleggsbegjæring på 107 900 saker tilknyttet forbruksgjeld. Når inkassoforetak sender utleggsbegjæring på vegne av fordringshaver, innebærer dette at namsmannen undersøker om skyldner har eiendeler det kan tas pant i eller om vedkommende har rom i sin inntekt til lønnstrekk. Namsmannens beslutning kalles utleggsforretning. Dersom det ikke er noe å ta utlegg i, blir resultatet i forretningen "intet til utlegg". For 37 400 saker hvor det i løpet av siste 12 måneder er sendt utleggsbegjæring, ble resultatet av namsmannens utleggsforretning "intet til utlegg" (34,7 prosent). Denne andelen er om lag som tidligere.

Avholdte utleggsforretninger i løpet av de siste 12 måneder viser at det er skyldnere i aldersgruppen 40–49 år som har høyest andel utleggsforretninger med resultat "intet til utlegg", med 28,0 prosent, se figur 3.8.

Figur 3.8 Utleggsforretninger i løpet av siste 12 måneder med resultat "intet til utlegg", fordelt på aldersgrupper

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

Telefon 22 93 98 00
post@finanstilsynet.no
finanstilsynet.no